

Förändringar i regelverket för avgifter 2023-2

Dnr 01336-2022

Regionstyrelsens förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar att:

1. Införa avgiftsfrihet för spårsäkring.
2. Införa avgiftsfrihet för skadedokumentation där skador uppkommit från våld i nära relation och sexuellt våld.
3. Ge regiondirektören i uppdrag att fortsatt utreda omfattningen av vårdbesök som ska vara avgiftsfria när ett vårdbehov uppkommit med anledning av våld i nära relation eller sexuellt våld.
4. Avgiftsförändringen träder i kraft 1 mars 2023.

Yttrande till beslutsförslaget

Regionstyrelsen ser positivt på att införa avgiftsfrihet för personer utsatta för våld i nära relation samt personer utsatta för sexuella övergrepp.

Beslutet innebär en stärkt sekretess för dessa grupper och förväntas leda till sänkt tröskel för att söka hjälp samt till ökad trygghet i kontakten med regionens vårdverksamheter.

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade 221123 (§138 Revidering av strategisk plan 2023-2025) ge i uppdrag till regionstyrelsen att ta bort avgifter i sjukvården för personer som utsatts för sexuella övergrepp eller våld i nära relation.

Det finns redan idag verksamheter som infört rutiner där det fastslås att vårdbesök vid sexuella övergrepp ska vara kostnadsfria, men inget beslut har fattats på politisk nivå varför uppgiften saknas i regionens regelverk för avgifter. Spårsäkring vid sexualbrott och skadedokumentation av skador som uppkommit till följd av våld i nära relation blir avgiftsbefriade.

Regionstyrelsen ger dessutom regiondirektören i uppdrag att fortsätta utreda omfattningen av vårdbesök som ska vara avgiftsfria när ett vårdbehov väl uppkommit med anledning av våld i nära relation eller sexuellt våld.

Beslutet förväntas leda till ökad trygghet i kontakten med vården och en lägre tröskel att söka vård för våldsutsatta.

Beslutsunderlag

Bilagor

1. Rutin Sexuella övergrepp på kvinnor
2. Rutin Sexuella övergrepp på män
3. Barnrättslig reflektion

Ärendet

Bakgrund

Våld i nära relation förekommer i alla typer av relationer mellan närstående oavsett sexuell läggning och könsidentitet. Våld i nära relation innefattar våld i familje- och släktrationer. Den vanligaste formen av våld i nära relation utövas av en man mot en kvinna som han har eller har haft ett förhållande med. Våld i nära relation innebär närmast per definition upprepade övergrepp. Våldet kan vara såväl fysiskt, psykiskt, sexuellt, materiellt som ekonomiskt.

Sexualbrott hör till de allvarligaste kränkningar en människa kan utsättas för. Sexuella övergrepp sker under dygnets alla timmar och överallt i landet. Vem som helst kan bli utsatt, unga som gamla, kvinnor som män, heterosexuella som homosexuella.

Hälso- och sjukvården är ofta den instans som akut möter en person som blivit utsatt för ett sexuellt övergrepp, brottsoffren kan söka hjälp var som helst inom vårdkedjan.

Hälso- och sjukvården genomför spårsäkring vid våldtäkter, detta som en del av en brottsutredning eller som en del i en framtida brottsutredning. Hälso- och sjukvårdens skadedokumentationer utgör ofta grund för rättsintyg och kan därmed utgöra bevis i en eventuell framtida rättegång.

Våld i nära relation

I Socialstyrelsen föreskrift och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39) regleras hälso- och sjukvården samt tandvårdens arbete med våld i nära relation. Region Norrbotten har som vårdgivare ansvar att fastställa de rutiner som behövs för att ge alla personer som söker vård stöd och tillgång till rätt vård. Det innefattar att upptäcka och identifiera personer som är utsatta för våld och övergrepp, såväl som att erbjuda medicinskt och psykosocialt omhändertagande. I regionen finns upprättade rutiner gällande våld i nära relationer. Dessa gäller samtliga enheter och avdelningar inom hälso- och sjukvård samt tandvård. Att leva, eller ha levt, i en våldsamt relation kan påverka hälsan fysiskt och psykiskt, både på kort- och lång sikt.

Sexuella övergrepp

Det finns regionövergripande och lokala rutiner för vårdbesök vid sexuella övergrepp (spårsäkring) på kvinnor och män. I vissa av dem framkommer att utsatta för sexuella övergrepp inte debiteras för detta, ett så kallat ”0-kvitto”. Patientbesöket registreras och journalförs enligt ordinarie rutiner, med undantag för betalningen. Beslut på politisk nivå saknas dock och i regionens regelverk för avgifter (avgiftshandboken) är vårdbesök för sexuella övergrepp inte avgiftsbefriade.

Jämställdhetsperspektiv

Beslutet bedöms ha positiv effekt för jämställdheten mellan pojkar och flickor, kvinnor och män. Män står för största delen av våldet, medan kvinnor är överrepresenterade bland de våldsutsatta. De flesta stödinsatser är därför anpassade för och riktar sig till kvinnor. Ett heteronormativt perspektiv där män enbart förstås som våldsutövare riskerar att förbise våldsutsatta individer.

Barnrättsperspektiv

Beslutet är uppenbart för barnets bästa.

Protokollsutdrag skickas till:

Divisionschefer
Hälso- och sjukvårdsdirektör
Ekonomidirektör
Kommunikationsdirektör
Stabschef